

Voorwaarden waaronder AI succesvol kan zijn bij gemeenten

Prof. mr. dr. Anna Berlee

2024/1689

12.7.2024

VERORDENING (EU) 2024/1689 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

van 13 juni 2024

tot vaststelling van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 300/2008, (EU) nr. 167/2013, (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 en (EU) 2019/2144, en de Richtlijnen 2014/90/EU, (EU) 2016/797 en (EU) 2020/1828 (verordening artificiële intelligentie)

(Voor de EER relevante tekst)

AI IS NIET ONGEREGULEERD OP DIT MOMENT...

Algoritmische besluitvorming en de Awb

Consultatie gesloten Recht

In het kort

Deze consultatie bevat een reflectiedocument over algoritmische besluitvorming in het bestuursrecht.

Beginnselen van behoorlijk bestuur

H7. Goed bestuur en een sterke rechtsstaat

Aangekondigde nieuwe wetgeving:

- Wijziging van artikel 120 Grondwet ivm invoering constitutionele toetsing
- Wijziging van de Grondwet ivm invoering constitutioneel hof
- Wetsvoorstel ivm verzelfstandiging van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
- Wetsvoorstel tot invoering nieuw kiesstelsel
- Wetsvoorstel kwaliteitsbevordering uitvoering verkiezingsproces, ivm omvormen Kiesraad tot verkiezingsautoriteit
- Wijziging van artikel 119 Grondwet ivm opsporing, vervolging en berechting van Kamerleden en bewindspersonen
- Wetsvoorstel Herzieningswet ambtsmisdrijven Kamerleden en bewindspersonen

- Wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid
- Wetsvoorstel modernisering Archiefwet 1995
- Wetsvoorstel wijziging Financiële-verhoudingswet
- De verdere harmonisatie van het Burgerlijk Wetboek en het Burgerlijk Wetboek BES wordt voorbereid.
- Modernisering Burgerlijk Wetboek BES, te beginnen met Boek 1 BW BES.

Zal naar verwachting tot nieuwe wetgeving leiden:

- Wetsvoorstel ter versterking van de rechtsbescherming in de jeugdbescherming (JenV)
- Wetsvoorstel tot vereenvoudiging burgerlijk procesrecht (JenV)
- [Wetsvoorstel ivm transparantie gebruik algoritmes](#)
- Wijziging Mediawet in verband met voorgenomen hervorming bestel landelijke publieke omroep
- Wetsvoorstel vereenvoudiging burgerlijk procesrecht

4.5.2016 NL Publicatieblad van de Europese Unie L 119/1

I
(Wetgevingshandelingen)

VERORDENINGEN

**VERORDENING (EU) 2016/679 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
van 27 april 2016
betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van
persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn
95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)**

(Voor de EER relevante tekst)

2024/1689

12.7.2024

VERORDENING (EU) 2024/1689 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

van 13

tot vaststelling van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 300/2008, (EU) nr. 107/2013, (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 en (EU) 2019/2144, en de Richtlijnen 2014/90/EU, (EU) 2016/797 en (EU) 2020/1828 (verordening artificiële intelligentie)

(Voor de definitieve tekst)

Gisteren

NOS Nieuws • ~~Vandaag~~, 15:05 • Aangepast vandaag, 17:17

NVWA: Bakfietsenmerk Vogue moet stoppen met verkoop vanwege veiligheidsrisico's

De fabrikant van het bakfietsmerk Vogue mag twee modellen niet meer verkopen vanwege ernstige veiligheidsrisico's. Dat bevestigt de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) na berichtgeving van [RTL Nieuws](#).

Opnieuw verkoopverbod voor bakfietsfabrikant

Door Marcia Nieuwenhuis / Maaïke Kempes · 6 uur geleden · Aangepast: 5 uur geleden

Onderzoek

Bakfietsfabrikant Vogue mag van de toezichthouder per direct geen bakfietsen meer verkopen vanwege 'ernstige veiligheidsrisico's'. Een andere fabrikant, Babboe, kreeg eerder dit jaar al een verkoopverbod. Bij Vogue-bakfietsen breken frames en zadelpennen ook regelmatig, wordt nu bevestigd door de toezichthouder. De fabrikant hield klachten hierover verborgen en overtrad daarmee de wet. Duizenden fietsen worden teruggeroepen.

Artikel 3

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- 1) “AI-systeem”: een op een machine gebaseerd systeem dat is ontworpen om met verschillende niveaus van autonomie te werken en dat na het inzetten ervan aanpassingsvermogen kan vertonen, en dat, voor expliciete of impliciete doelstellingen, uit de ontvangen input afleidt hoe output te genereren zoals voorspellingen, inhoud, aanbevelingen of beslissingen die van invloed kunnen zijn op fysieke of virtuele omgevingen;

SYSTEEM VAN MARKTTOEZICHT

Aanbieder van een AI-systeem moet voordat deze op de markt wordt gebracht voldoen aan de vereisten

Toezichthouder toetst of aan vereisten is voldaan.

Vooraf gericht op ontwikkelaars, maar ook verplichtingen 'gebruiksverantwoordelijke'

Soorten AI-systemen

Gesorteerd naar niveau van risico. Meeste aandacht wordt gegeven aan 'Hoog risico' AI-systemen

General purpose AI

Specifieke eigen verplichtingen voor GPAI

(28) Afgezien van de vele nuttige toepassingen van AI kan zij ook worden misbruikt en nieuwe en krachtige instrumenten voor manipulatie, uitbuiting en sociale controle opleveren. Dergelijke praktijken zijn bijzonder schadelijk en abusief en moeten worden **verboden omdat zij in strijd zijn met de waarden van de Unie, namelijk eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, gelijkheid, democratie en de rechtsstaat**, en met de grondrechten van de Unie die zijn vastgelegd in het Handvest, waaronder het recht op non-discriminatie, gegevensbescherming en privacy, en de rechten van het kind.

Artikel 5

Verboden AI-praktijken

1. De volgende AI-praktijken zijn verboden:

Soorten AI-systemen

Gesorteerd naar niveau van risico. Meeste aandacht wordt gegeven aan 'Hoog risico' AI-systemen

General purpose AI

Specifieke eigen verplichtingen voor GPAI

→ Annex III

(46) AI-systemen met een hoog risico mogen alleen in de Unie in de handel worden gebracht, in gebruik worden gesteld of worden gebruikt als zij aan bepaalde dwingende eisen voldoen. Die eisen moeten ervoor zorgen dat AI-systemen met een hoog risico die in de Unie beschikbaar zijn of waarvan de output anderszins in de Unie wordt gebruikt, geen onaanvaardbare risico's inhouden voor belangrijke publieke belangen in de Unie, zoals die door het recht van de Unie worden erkend en beschermd. Op basis van het nieuwe wetgevingskader, zoals verduidelijkt in de mededeling

Two voorbeelden

Intern gerichte AI systemen en Extern gericht AI systemen

INSPIREER

4. Werkgelegenheid, personeelsbeheer en toegang tot zelfstandige arbeid:
  - a) AI-systemen die bedoeld zijn om te worden gebruikt voor het werven of selecteren van natuurlijke personen, met name voor het plaatsen van gerichte vacatures, het analyseren en filteren van sollicitaties, en het beoordelen van kandidaten;
  - b) AI-systemen die bedoeld zijn om te worden gebruikt voor het nemen van besluiten die van invloed zijn op de voorwaarden van arbeidsgerelateerde betrekkingen, de bevordering of beëindiging van arbeidsgerelateerde contractuele betrekkingen, voor het toewijzen van taken op basis van individueel gedrag of persoonlijke eigenschappen of kenmerken, of voor het monitoren en evalueren van prestaties en gedrag van personen in dergelijke betrekkingen.

5. Toegang tot en gebruik van essentiële particuliere en publieke diensten en uitkeringen:
  - a) AI-systemen die bedoeld zijn om door of namens overheidsinstanties te worden gebruikt om te beoordelen of natuurlijke personen in aanmerking komen voor essentiële overheidsuitkeringen en -diensten, waaronder gezondheidsdiensten, of om dergelijke uitkeringen en diensten te verlenen, te beperken, in te trekken of terug te vorderen;
  - b) AI-systemen die bedoeld zijn om te worden gebruikt voor het beoordelen van de kredietwaardigheid van natuurlijke personen of voor het vaststellen van hun kredietscore, met uitzondering van AI-systemen die gebruikt worden om financiële fraude op te sporen;
  - c) AI-systemen die bedoeld zijn om te worden gebruikt voor risicobeoordeling en prijsstelling met betrekking tot natuurlijke personen in het geval van levens- en ziektekostenverzekeringen;

5. Toegang tot en gebruik van essentiële particuliere en publieke diensten en uitkeringen:

- a) AI-systemen die bedoeld zijn om door of namens overheidsinstanties te worden gebruikt om te beoordelen of natuurlijke personen in aanmerking komen voor essentiële overheidsuitkeringen en -diensten, waaronder gezondheidsdiensten, of om dergelijke uitkeringen en diensten te verlenen, te beperken, in te trekken of terug te vorderen;
- b) AI-systemen die bedoeld zijn om te worden gebruikt voor het beoordelen van de kredietwaardigheid van natuurlijke personen of voor het vaststellen van hun kredietscore, met uitzondering van AI-systemen die gebruikt worden om financiële fraude op te sporen;
- c) AI-systemen die bedoeld zijn om te worden gebruikt voor risicobeoordeling en prijsstelling met betrekking tot natuurlijke personen in het geval van levens- en ziektekostenverzekeringen;

GAAT U ALS GEMEENTE ZELF EEN AI SYSTEEM ONTWIKKELEN?

Voorwaarden

Risicomanagement

Transparantie

Datakwaliteit

Voorzieningen voor
'human in the loop'
en logging

Documentatie

GAAT U ALS GEMEENTE EEN AI SYSTEEM GEBRUIKEN?

Voorwaarden

Artikel 26

Verplichtingen van gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen met een hoog risico

1. Gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen met een hoog risico nemen passende technische en organisatorische maatregelen om te waarborgen dat zij dergelijke systemen gebruiken in overeenstemming met de gebruiksaanwijzingen die bij de systemen zijn gevoegd, op grond van de leden 3 en 6.

Artikel 26

Verplichtingen van gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen met een hoog risico

5. Gebruiksverantwoordelijken monitoren de werking van het AI-systeem met een hoog risico op basis van de gebruiksaanwijzingen en stellen in voorkomend geval de aanbieders in kennis overeenkomstig artikel 72. Wanneer gebruiksverantwoordelijken redenen hebben om aan te nemen dat het gebruik overeenkomstig de gebruiksaanwijzingen

GAAT U ALS GEMEENTE EEN AI SYSTEEM GEBRUIKEN?

Voorwaarden

Artikel 26

Verplichtingen van gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen met een hoog risico

8. Gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen met een hoog risico die de hoedanigheid van overheidsinstanties of instellingen, organen of instanties van de Unie hebben, leven de in artikel 49 bedoelde **registratieverplichtingen** na. Wanneer deze gebruiksverantwoordelijke vaststellen dat het AI-systeem met een hoog risico dat zij voornemens zijn te gebruiken niet in de in artikel 71 bedoelde EU-databank is geregistreerd, gebruiken zij dat systeem niet en stellen zij de aanbieder of de distributeur daarvan in kennis.

GAAT U ALS GEMEENTE EEN AI SYSTEEM GEBRUIKEN?

Voorwaarden

Artikel 4

AI-geletterdheid

Aanbieders en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen nemen maatregelen om, zoveel als mogelijk, te zorgen voor een toereikend niveau van AI-geletterdheid bij hun personeel en andere personen die namens hen AI-systemen exploiteren en gebruiken, en houden daarbij rekening met hun technische kennis, ervaring, onderwijs en opleiding en de context waarin de AI-systemen zullen worden gebruikt, evenals met de personen of groepen personen ten aanzien van wie de AI-systemen zullen worden gebruikt.

Digitale Overheid

Voor professionals die werken aan digitalisering van de overheid

Tijdslijn AI-verordening

Medio juli 2024 – Publicatie AI-verordening in Europees publicatieblad

1 augustus 2024 – Inwerkingtreding AI-verordening

1 februari 2025 – Verbodsbepalingen van kracht

1 augustus 2025 – Eisen AI-modellen voor algemene doeleinden van kracht

1 augustus 2026 – Meeste artikelen inclusief verplichtingen voor hoog risico AI van kracht

1 augustus 2027 – Verplichtingen voor hoog risico AI-systemen van in producten van kracht

1 augustus 2030 – Verplichtingen voor AI-systemen gebruikt door overheidsorganisaties die al voor inwerkingtreding in gebruik waren worden van kracht

Rapportage AI- & Algoritmerisico's Nederland

Editie 3, zomer 2024

Autoriteit Persoonsgegevens | Directie Coördinatie Algoritmes (DCA)

Periodiek inzicht in risico's en effecten van de inzet van AI & algoritmes in Nederland

AUTORITEIT
PERSOONSGEGEVENS

3.3 Uitdagingen bij gebruik AI-systemen door gemeenten

Gemeentelijke organisaties kunnen hierbij de raad en andere controlerende instituties op weg helpen door heldere AI-governance en door de raad proactief te betrekken. Een overzicht over het eigen AI-gebruik is de basis. Dit stelt de raad, rekenkamer, ombudspersoon en lokale media beter in staat om het AI-gebruik binnen de gemeente kritisch te bekijken en eventueel bij te sturen. Want door zo'n overzicht wordt het bijvoorbeeld makkelijker om de raad te informeren en krijgen raadsleden beter gestructureerde informatie. Het is daarbij de verantwoordelijkheid van het college om de democratische cyclus verder te bevorderen door de raad proactief en vroeg te betrekken bij vraagstukken over AI binnen de gemeente. Daarbij zou het college keuzes over AI-systemen kunnen presenteren als keuzes waarbij democratische zeggenschap gewenst is, omdat deze keuzes impact kunnen hebben op fundamentele waarden en grondrechten. Zie daartoe ook de bijlage bij deze RAN, inclusief het accent op expliciete doelbepaling en een afgewogen besluit tot (het verkennen van) de inzet van een AI-systeem.

rapportage AI algoritmerisic Nederland

3, zomer 2024

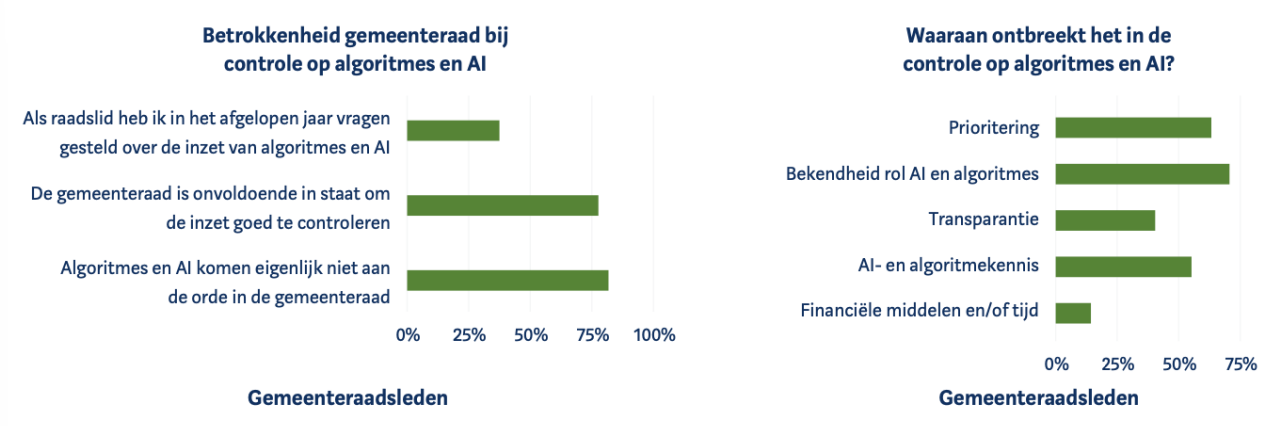
3.6 Aanbevelingen

Landelijke politici en beleidsmakers kunnen lokaal bestuur helpen door decentrale overheden te ondersteunen met voldoende middelen, kennis en flexibele uitvoerende capaciteit voor beheersing en controle van AI. Naar analogie gelden deze aanbevelingen voor de democratische controle op landelijk niveau, ook in relatie tot de inzet van AI-systemen bij uitvoeringsorganisaties en andere bestuursorganen. Automatiseren van handelingen

Overheden gebruiken een divers palet aan AI-systemen om allerlei processen te automatiseren. Dat blijkt onder andere uit een verkennend onderzoek van TNO.⁸⁷ De laatste jaren heeft automatisering met AI-systemen bij overheden ook tot incidenten en grondrechtenschendingen geleid. De lokale overheid voert veel taken uit met een grote impact op burgers en een groot deel van de AI-systemen in de publieke sector wordt door Nederlandse gemeentes ingezet.⁸⁸

Enquêteresultaten tonen dat gemeentelijke organisaties nog maar beperkt overzicht hebben over hun AI-systemen, dat raadsleden twifelen over de adequaatheid van hun AI-kennis en dat slechts enkele lokale rekenkamers sporadisch onderzoek doen naar AI-systemen. Gemeentes hebben behoefte aan duidelijke kaders en regels om de democratische beheersingscyclus voor AI-systemen vorm te geven. Concreet gaat het om verduidelijking van vragen als: (i) hoe verantwoordt de uitvoerende macht AI-gebruik aan de volksvertegenwoordiging? (ii) hoe kan een externe controleur, zoals een rekenkamer, AI-systemen effectief controleren? en (iii) welke vragen zouden volksvertegenwoordigers op welk moment het beste kunnen stellen over AI-systemen? Daarbij kan ook gedacht

FIGUUR 3.4: VOLGENS RAADSLEDEN KOMEN ALGORITMES EN AI BEPERKT AAN DE ORDE IN DE GEMEENTERAAD – HET ONTBREEKT VOORAL AAN PRIORITERING EN BEKENDHEID

BRON: EIGEN ONDERZOEK OP BASIS VAN SURVEY ONDER GEMEENTERAADSLEDEN (N=27)

De universiteit
waar je altijd
kunt studeren_

#DenkOpen